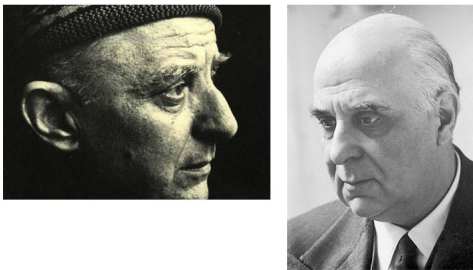

Ανακάλυψα τον ποιητή Καββαδία αργά, μετά τον θάνατό του, ταυτόχρονα σχεδόν με το γεγονός που έκανε ευρύτερα γνωστή την καλλιτεχνική του παρουσία. Την μελοποίησή του Σταυρού του Νότου. Δεν ανήκα σε ναυτική οικογένεια, τη θάλασσα την αντιμετώπιζα ως καλοκαιρινή χαρά και μόνον, ενώ οι πηχυαίοι τίτλοι των εφημερίδων μετά το ναυάγιο του «Ηράκλειον», χρονιάρες μέρες του '66, δεν ήταν και ότι πιο ευχάριστο, στη ματιά ενός εννιάχρονου.

Θέλω να πω, ότι δεν ανήκα στον κόσμο που πρόβαλε ο Καββαδίας, μολοντούτο σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, ξεκοκάλισα συναρπασμένος, βαθιά συγκινημένος, οτιδήποτε είχε εκδώσει, όπως, υποθέτω, χιλιάδες άλλοι. Ο Νίκος Καββαδίας εγκαταστάθηκε σε ένα, πολύ υψηλό αξίωμα μέσα στη συνείδησή μου, ενώ ταυτόχρονα ένοιωθα τύψεις που άργησα να ανακαλύψω τον πλούτο που δημιούργησε.

Στον αντίποδα, σχεδόν, ο Γιώργος Σεφέρης, ήταν ένας σοβαρός και δυσπρόσιτος κύριος, με την αχλή του πρώτου, και για δεκαέξι χρόνια, μόνου Έλληνα νομπελίστα, με έργο που απαιτούσε περισσότερα γνωστικά εργαλεία για να αντιληφθείς, καθώς και ενός επαγγελματικού προσανατολισμού απόμακρου στο ευρύ κοινό.

Υπήρχε στη συνείδησή μου μια σαφής προτίμηση στον Καββαδία, για απτούς, απλούς λόγους. Το έργο του ήταν πιο προσιτό, η παρουσία του στα γράμματα πιο συγκινητική, το χρονικό της ζωής του περιπετειώδες, μυστηριώδες, σπάνιο. Πάντα σε προσωπική αξιολόγηση.

Μέχρι που έφθασε η αφήγηση του Κώστα Γεωργουσόπουλου, η οποία προήλθε από

εξομολογήσεις του Καββαδία προς τον κριτικό και μάλιστα δυο εβδομάδες πριν εγκαταλείψει τα εγκόσμια. Αποκάλυψε λοιπόν, τη βαθιά του πίκρα για τον τρόπο που τον αντιμετώπισε η περίφημη γενιά του '30 και ιδιαίτερα ο κατ' εξοχήν εκπρόσωπος της, ο Γ. Σεφέρης. Διηγήθηκε ένα περιστατικό, τότε που ήταν μαρκόνης σε ποστάλι, μια δουλειά που ο ίδιος, θεωρούσε καταντημένη σε σχέση με τα ταξίδια των μεγάλων πόντων. Σε ένα ταξίδι, ανέβηκε ο Σεφέρης στο βαπόρι για να επισκεφτεί τα πατρογονικά του εδάφη, στην Ιωνία και τη Σμύρνη. Όταν, κατά παράδοση, παρατάχθηκε το πλήρωμα εν στολή για να χαιρετήσει τους επιβάτες, ο Σεφέρης απέφυγε να τον χαιρετήσει, όπως απέφυγε να έχει οποιαδήποτε επαφή μαζί του στη διάρκεια του πλού. Ο Γεωργουσόπουλος μας μεταφέρει το βαθύ παράπονο του Κόλλια όπως και το γεγονός ότι δεν κατάλαβε την αιτία.

Σε μια άλλη αφήγηση, η Λίτσα Χατζοπούλου, μεταφέρει ένα άλλο περιστατικό, ανάμεσα στους δυο άνδρες, πιθανότατα παλαιότερο, όπου το θέρος του '54 βρίσκονται οι δυο τους, τυχαία στην Βηρυτό, πρέσβης ο Σεφέρης, περαστικός ο Καββαδίας. Ο ναυτικός συντροφεύει τον διπλωμάτη σε ένα αγώι με ταξί με προορισμό την πρεσβεία, όπου ο Καββαδίας καθοδηγεί τον οδηγό για το δρομολόγιο. Στη διάρκειά του, περνούν από μια συνοικία κατάστικτη από ελληνικές πινακίδες και ομιλίες. Στην ερώτηση του Σεφέρη: «*τι είναι εδώ;*»

, ο Κόλλιας απαντά:

«Τα ελληνικά μπουρδέλα»,

για να πάρει την απάντηση, σε τόνο αυστηρό:

«Κύριε, Ή εσείς θα κατεβείτε από το αυτοκίνητο, ή εγώ».

Κατέβηκε ο Κόλλιας.

Όλα τούτα είχαν πάρει μεγάλες διαστάσεις στο θυμικό μου, για την αστική ηθική εποχής που περιθωριοποιούσε ότι δεν καταλάβαινε, που απέρριπτε ότι δεν ήταν ικανή να αφομοιώσει. Μαζί με αυτά και ένα αυστηρό πρωτόκολλο συμπεριφοράς που δεν απέφευγε την υποκρισία. Υπόβασκε, στη δική μου τουλάχιστον αξιολόγηση και ένα ταξικό κριτήριο, που συνέτριβε, που απέκλειε την άνοδο όσων δεν ανήκαν στο ίδιο κοινωνικό σκαλοπάτι. Αυτά εννοούσα, σωστά ή λάθος.

Μέχρι που όλως προσφάτως, διάβασα την μελέτη του Γιώργου Γεωργή: «Σεφέρης – Αβέρωφ: Η κρίση», όπου αποκαλύπτεται ένας άλλος Σεφέρης. Αυτός λοιπόν ο άκαμπτος, σοβαρός, αυστηρός διπλωμάτης, γίνεται αντικείμενο περιφρόνησης από τους πολιτικούς του προϊσταμένους. Και το χειρότερο: Είχε απόλυτο δίκιο στις πολιτικές, διπλωματικές του εκτιμήσεις. Κι όμως τέθηκε στο περιθώριο, με ένα τρόπο άκομψο αν όχι απαράδεκτο, δεν εισακούστηκε και ο χρόνος έδειξε το πόσο δίκιο είχε. Βορά κι αυτός στο πολιτικό παρασκήνιο. Πολλά περισσότερα για τούτη την έκδοση σε λίγες μέρες,

Μέσα από τις ανταλλαγές επιστολών και την απόλυτα εμπειριστατωμένη αφήγηση περιγράφεται η δημιουργία κλίματος περιθωριοποίησης του Σεφέρη, η πίκρα του για ότι και όπως συνέβη, οι κατηγορίες για την συναισθηματική του προσέγγιση και η μοναξιά του σε αυτή την κατάσταση. Ταυτόχρονα, τηρώντας μια υπεραξιοπρεπή στάση, ουδέποτε κοινοποίησε την πίκρα του, ενώ δέχτηκε και εξευτελιστικές επιθέσεις, κατά τη διάρκεια της χούντας. Τόσα χρόνια αργότερα καταλαβαίνουμε ότι πέρα από το λογοτεχνικό του ανάστημα, ήταν και ένας διπλωμάτης με διορατικότητα, ευθυκρισία και γνώσεις, που οι ακόμα και μετά τα γεγονότα οι πρωταγωνιστές, στις μετέπειτα γραπτές αφηγήσεις τους, δίκην απομνημονευμάτων, μονίμως υποβάθμιζαν ή διστρέβλωναν το ρόλο του.

Είχε έρθει η ώρα, ώστε και η ταπεινότητα μου, να τον αποκαταστήσει συναισθηματικά. Τόσο για τον Κόλλια όμως, όσο και για τον Σεφέρη ο χρόνος δεν στάθηκε φιλόφρων. Ο μεν πρώτος δεν γνώρισε την αναγνώριση που του έπρεπε, που κατέφθασε μετά θάνατον, ο δε δεύτερος, έγινε αντικείμενο χλεύης και κατασυκοφάντησης από τα χουντικά όργανα. Ευτυχώς για αυτόν δεν επέζησε ώστε να βιώσει την διχοτόμηση της αγαπημένης του Κύπρου, που είχε προβλέψει, αλλά δεν εισακούσθηκε.